

НЕКРОЛОГИ

НА СПОМИН ЄВГЕНІЯ ВАСИЛЬОВИЧА СТАРОСТІНА

23 березня 2011 р. відійшов у вічність Євгеній Васильович Старостін, російський учений-архівіст із світовим ім'ям, доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри історії та організації архівної справи Історико-архівного інституту Російського гуманітарного університету.

Євгеній Васильович народився 4 листопада 1935 р. у м. Соль-Ілецьку на Південному Уралі, де на той час працювали його батьки. Після загибелі батька (1942), родина повернулася до Москви, звідки його разом зі старшим братом направили на навчання до суворовського училища. Після закінчення училища у 1956 р. – служив командиром взводу на Далекому Сході. Проте військова кар’єра не приваблювала майбутнього науковця, оскільки він ще з учнівських років захоплювався історією. У 1958 р., скориставшись скороченням в армії, вступив до Московського державного історико-архівного інституту (МДІАІ), по закінченню якого майже 10 років викладав у Московському автодорожному інституті, одночасно працюючи над кандидатською дисертацією на тему «Джерела про життя та діяльність П. О. Кропоткіна».

Після захисту дисертації у 1972 р. Є. В. Старостіна запросили на роботу до МДІАІ. Тут він почав читати курс лекцій з історії зарубіжних архівів, ставши невдовзі провідним радянським фахівцем в галузі архівознавства. Коло його наукових інтересів було доволі широким: історія зарубіжних архівів, архівна росіка, архіви російської еміграції, реституція культурних цінностей, історичне джерелознавство, теорія архівної справи. Завдяки своїм глибоким знанням, широкій ерудиції, не-ординарній манері викладання Євгеній Васильович користувався заслуженим авторитетом як у колег-викладачів, так і у студентів. 1981 р. він очолив кафедру історії та організації архівної справи МДІАІ. Упродовж 30 років завідування кафедрою йому вдалося створити на її базі один з найпотужніших центрів світової архівної думки, заснувати власну науково-педагогічну школу, виховати плеяду учнів-послідовників, 25 з яких стали під його керівництвом кандидатами, а 3 – докторами наук. Представники 47 випусків студентів інституту працюють нині

провідними фахівцями в архівній галузі на теренах усього пострадянського простору, в країнах близького та далекого зарубіжжя.

У 1992 р. Є. В. Старостіна (першого і єдиного в історії інституту) було обрано, а не призначено, на посаду директора, яку він обіймав до 1996 р. Велика завантаженість організаційною роботою не завадила його науковим пошукам та викладацькій діяльності. 1992 р. йому присвоєно вчене звання професора, а 1995 р. – він захистив докторську дисертацію на тему: «Зарубіжне архівознавство: проблеми історії, теорії та методології». Його науковий доробок становить понад 200 праць: монографії, підручники, навчальні посібники, статті, документальні збірники. Серед них: «Міжнародні архівні організації та їхня діяльність», «Історія Росії в зарубіжних архівах», «Зарубіжне архівознавство: проблеми історії, теорії та методології», «Архіви Російської Православної Церкви». Останніми роками науковець активно готував міжнародний путівник по архівах Російської православної церкви, до якого мали увійти відомості про фонди РПЦ, що зберігаються у російських, українських, білоруських архівах.

У складний період включення історико-архівного інституту до складу Російського гуманітарного університету саме завдяки наполегливості тодішнього директора Є. В. Старостіна вдалося зберегти цілісність і наукову автономію інституту, його викладацький та студентський колективи, вечірню та заочну форми навчання, унікальні традиції, що роками складалися у навчальному закладі.

Євгеній Васильович виступив одним із засновників Російського товариства істориків-архівістів (1990) і до останніх днів життя активно працював у його виконкомі, очолював секцію «Архіви РПЦ». За його ініціативою відновлено випуск «Праць Історико-архівного інституту Російського державного гуманітарного університету», створено при кафедрі історії та організації архівної справи Центр архівних досліджень, де під його керівництвом розроблялись три наукових проекти: «Архівна росіка», «Архіви РПЦ», «Документи з історії єврейського народу в архівах Росії». Він входив до складу вчених рад провідних столичних архівів та музеїв, був членом спеціалізованих вчених рад із захисту докторських та кандидатських дисертацій, брав участь у підготовці законів Російської Федерації, що регулюють діяльність архівної галузі.

Є. В. Старостін та очолювана ним кафедра підтримували постійні наукові зв'язки з колегами в країнах пострадянського простору, близького та далекого зарубіжжя, в тому числі з українськими архівістами. Євгеній Васильович охоче відгукувався на запрошення до участі у наукових конференціях, спільних видавничих проектах, щедро ділився власними здобутками та підтримував творчі ініціативи українських колег. Надзвичайно теплі партнерські стосунки склалися з науковцями Українського науково-дослідного інституту архівної справи та докumentoznavstva. Упродовж багатьох років він був членом редакційної колегії археографічного щорічника «Пам'ятки», постійним автором цього та інших збірників, що видає інститут. Під час свого останнього візиту до

Києва на запрошення Спілки архівістів України у жовтні 2009 р. учений передав інституту декілька примірників видань кафедри історії організації архівної справи Московського державного історико-архівного інституту.

Пішов з життя відомий учений, талановитий педагог, надзвичайно шляхетна, чуйна, доброзичлива людина. Але залишились його книги, його учні, його добре справи. Живе і завжди житиме в наших серцях світла пам'ять про нього.

*Колектив Українського науково-дослідного
інституту архівної справи та документознавства*

ПАМЯТИ ТОВАРИЩА

28 ноября 2011 г. ушел из жизни Владимир Васильевич Федосов – директор (1997–2005), заместитель директора (2005–2011) Белорусского научно-исследовательского института документоведения и архивного дела.

Владимир Васильевич родился в 1950 г. в деревне Большая Выдряя Лиозненского района Витебской области в семье рабочих. Окончив 8 классов Выдрайской школы поступил в профессионально-техническое училище № 37 г. Витебска, после окончания которого работал слесарем-инструментальщиком на Витебском заводе радиодеталей и одновременно учился в школе рабочей молодежи. В 1968 г. поступил в Ленинградское высшее военно-политическое училище войск противовоздушной обороны. После его окончания В. В. Федосов с 1972 г. служил в Вооруженных Силах ССР (с 1991 г.– Республики Беларусь). В 1982 г. В. В. Федосов закончил Военно-политическую академию им. В. И. Ленина, в 1988 г. – аспирантуру при Белорусском государственном институте народного хозяйства им. В. Куйбышева и защитил кандидатскую диссертацию по экономике. До 1997 г. работал преподавателем, заместителем начальника, профессором кафедры социальных наук в Минском высшем инженерном, зенитно-ракетном училище, в Военной академии Республики Беларусь. Был уволен в запас в звании полковника, но не оставил научную деятельность, возглавив Белорусский научно-исследовательский институт документоведения и архивного дела тогда, когда тот находился на этапе становления, поиска своего места в системе государственных архивных учреждений, решения необычайно актуальных для 1990-х годов вопросов финансирования и материально-технического обеспечения.

Нелегко давались Владимиру Васильевичу первые шаги на неизведанном пути, так как он не являлся профессиональным архивистом, но с присущим ему чувством высокой ответственности за порученное дело старался глубоко овладеть теоретическими знаниями и специфической практикой деятельности архивов, разрабатывал ту научную проблематику, в которой мог быть максимально полезен. Его монография «Экономи-